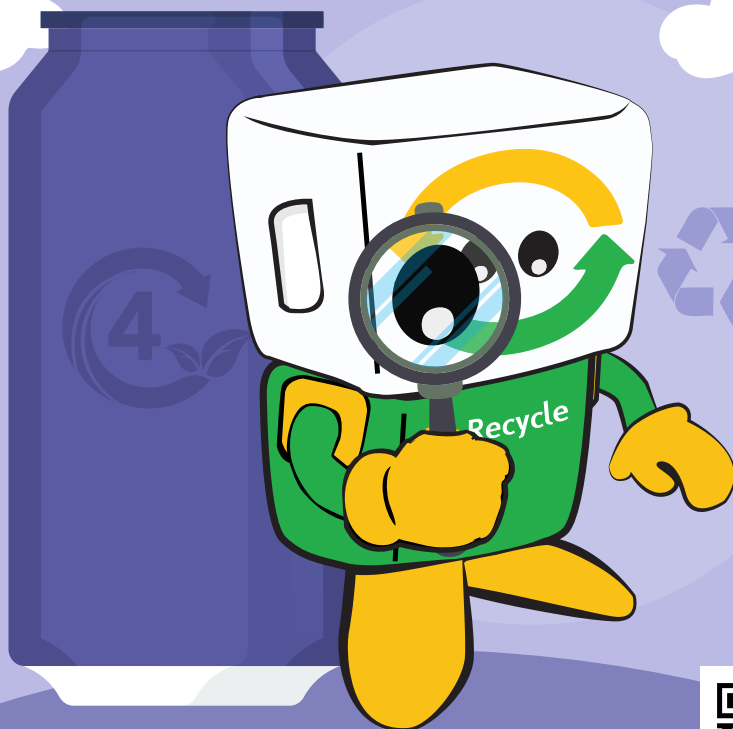

เรื่องเล่าจากบรรจุกภัณฑ์

ตอน กระป๋อง

จัดทำโดย

สถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์และรีไซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม
สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

คำนำ

บรรจุกินท์ ส่วนประกอบที่สำคัญของสินค้าที่ส่วนใหญ่จะหมดประโยชน์ทันทีหลังการใช้งาน เนื่องจากผู้บริโภคมองไม่เข้าใจถึงความสำคัญของบรรจุกินท์และวิธีการจัดการที่ถูกต้องและเหมาะสม ทั้งที่บรรจุกินท์สามารถหมุนเวียนกลับมาใช้เป็นวัตถุดิบได้ จึงทำให้ที่ผ่านมา บรรจุกินท์กลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อม ดังนั้น วิธีการที่จะทำให้บรรจุกินท์กลับมาสร้างประโยชน์อย่างยั่งยืนได้ จะต้องสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ผู้บริโภคและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในวงจรการจัดการบรรจุกินท์ เพื่อให้การจัดการเป็นไปอย่างเหมาะสมตลอดวัฏจักรชีวิต

Infographic เรื่อง ระวัง

จะทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านรู้จักระวังมากขึ้น ตั้งแต่ประวัติความเป็นมาของภาชนะบรรจุที่ใช้ในการผลิต กระบวนการผลิต คุณสมบัติ การรวบรวม การจัดการ ซึ่งผู้ใช้งานสามารถนำไปศึกษาเอง หรือถ่ายทอดไปยังผู้อื่น เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับทุกเพศทุกวัย และเหมาะแก่การสื่อสารความเข้าใจเพราะมีรูปแบบที่ง่ายไม่ซับซ้อน

TIPMSE ผู้จัดทำสื่อชุดนี้ หวังว่าภายหลังจากการศึกษา Infographic ชุดนี้ ผู้ใช้งานจะสามารถเข้าถึงบรรจุกินท์และแนวคิดที่ว่า “บรรจุกินท์ เป็นวัตถุดิบ” ได้

TIPMSE 2018

บรรจุภัณฑ์ เป็น... วัตถุดิบ Packaging Creates Value

ในอดีต มนุษย์ใช้หนังสัตว์ หรือใบไม้ห่อหุ้มอาหารเพื่อป้องกันแมลง แสงแดด และฝน โดยนำเอาวัตถุดิบ (Raw Materials) จากธรรมชาติมาเป็นวัสดุห่อหุ้ม

ต่อมามนุษย์เริ่มรู้จักการประดิษฐ์ คิดค้นภาชนะบรรจุ ด้วยการดัดแปลงคุณสมบัติทางกายภาพของวัสดุให้มีรูปร่าง และหน้าที่ใช้สอยเพิ่มขึ้นตามสภาพการเรียนรู้ และการค้นพบวัสดุในแต่ละยุค

ในปัจจุบัน การออกแบบบรรจุภัณฑ์มีบทบาทที่สำคัญต่อการค้า และการบริการ โดยทำหน้าที่ในการปกป้อง คุ้มครองสินค้าให้ปลอดภัยจากความเสียหาย อันเนื่องมาจากการกระทบกระเทือน และการป้องกันสิ่งปนเปื้อนที่อาจจะเกิดขึ้นในระหว่างการขนส่ง ซึ่งบทบาทนี้มีผลทำให้รูปแบบของบรรจุภัณฑ์ (Package Form) มีการพัฒนามาโดยตลอด เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค รวมทั้งปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการจำหน่ายสินค้า

ความหมายของการบรรจุภัณฑ์ (Packaging)

บรรจุภัณฑ์ หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากวัสดุใดๆ ทำหน้าที่รองรับหรือห่อหุ้ม ผลิตภัณฑ์ เพื่อใช้บรรจุ ปกป้อง นำส่ง จัดการ และนำเสนอสินค้าที่เป็นวัตถุดิบ ไปจนถึงสินค้าสำเร็จรูป จากผู้ผลิตไปถึงมือผู้ใช้ หรือผู้บริโภค นอกจากนั้น ยังช่วยอำนวยความสะดวกในการขนส่ง และการเก็บรักษา ช่วยกระตุ้นการซื้อ ตลอดจนแจ้งรายละเอียดของผลิตภัณฑ์

TIPMSE ได้นำเรื่องราวทั้ง 5 บรรจุภัณฑ์มาเรียงร้อยผ่าน [Infographic](#) เพื่อนำเสนอสาระดีๆ แก่ทุกท่าน โปรดติดตามกันได้ผ่าน www.facebook.com/tipmse

แก้ว

กระดาษ

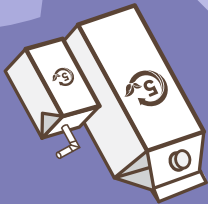
พลาสติก

โลหะ/อลูมิเนียม

กล่องนม/กล่องเย็บ

บรรจุภัณฑ์ (Packaging)

แบ่งออกเป็น 5 ประเภท

กำเนิดกระป๋อง

A ก่อนผมเกิด

ผมเกิดที่ฝรั่งเศสช่วงปลายศตวรรษที่ 1 **จักรพรรดินโปเลียน** หารัฐีกีบรักษาและยึดอายุเสบียงอาหารสำหรับพี่ๆทหารเรือที่ต้องอยู่ในทะเลเป็นเวลานานๆ

B ผมใกล้จะเกิดแล้ว

ในที่สุด **นิโกลัส แอปเฟิร์ต** ชาวฝรั่งเศส ก็คิดนำอาหารใส่ในภาชนะที่ปิดสนิท จากนั้นจึงนำมาใส่ลงในน้ำเดือดทิ้งไว้ทำให้อาหารไม่เสีย จึงได้นำเอาหลักการนี้ไปใช้ ทำให้สามารถเก็บอาหารได้นาน

C ผมลืมหาดูโลกแล้ว

ต่อมา **นายปีเตอร์ ดูแรนต์** พ่อค้าชาวอังกฤษ พัฒนาการเก็บรักษาอาหารโดยวิธีเดียวกัน แต่ใช้ภาชนะที่ทำจากกระป๋องเคลือบตุ้มปิดสนิท และไม่แตกง่ายเหมือนแก้ว และจดสิทธิบัตรไว้ใน ค.ศ. 1810

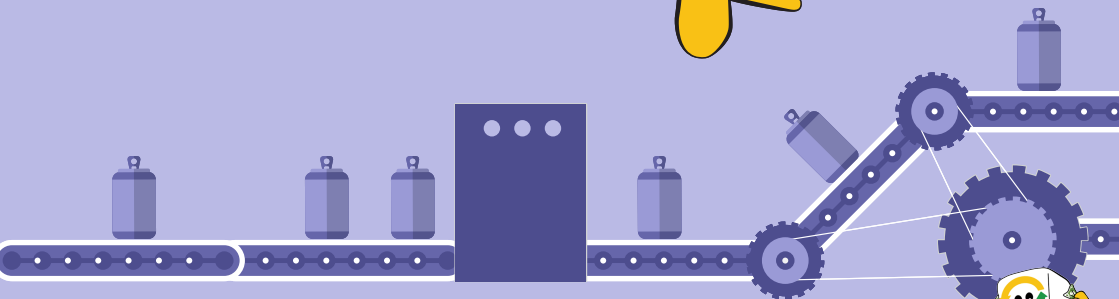
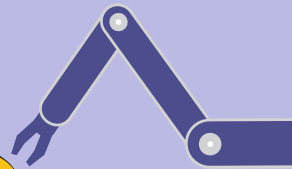
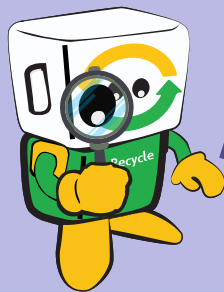
D ด.ช.กระป๋องมาแล้วครับ

ปี ค.ศ. 1813 **นายไบรอลส์ ตีคิน** และ **นายจอห์น ฮอลล์** เปิดโรงงานกระป๋องขึ้นเป็นแห่งแรกในประเทศอังกฤษ แต่ไม่มีเครื่องจักร จึงต้องทำการผลิตด้วยมือทั้งหมด

E ต้อนรับด.ช.กระป๋องและเพื่อนพ้อง

ในศตวรรษที่ 19 จึงมีการพัฒนาการผลิตกระป๋องโดยเครื่องจักรขึ้นเป็นครั้งแรก ทำให้ผลิตได้เร็วขึ้นและมีรูปทรงต่างๆ มากมาย กระป๋องจึงกลายเป็นบรรจุภัณฑ์ยอดนิยมถึงปัจจุบัน

กว่าจะมาเป็นกระป๋อง

การผลิตกระป๋องอะลูมิเนียม

แร่บอกไซต์ 2-3 ตัน

อะลูมินา (Al₂O₃) 1 ตัน

อะลูมิเนียม (Al) 0.5 ตัน

กระป๋องอะลูมิเนียม 28,000 ใบ

การขึ้นรูปกระป๋อง มี 2 วิธี ดังนี้

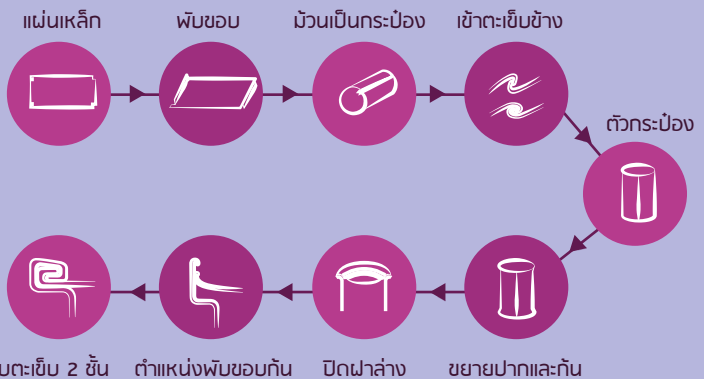
กระบวนการ
ผลิตกระป๋อง

2 ชั้น

กระบวนการ
ผลิตกระป๋อง

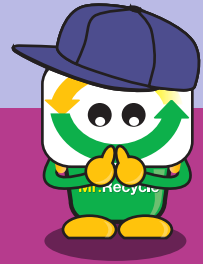
3 ชั้น

มิตรสหายของกระป๋อง

กระป๋องอลูมิเนียม (Aluminium Can)

จัดเป็นบรรจุภัณฑ์โลหะที่มีเพื่อนอยู่มากมาย ทั้งที่ทำมาจากอลูมิเนียมด้วยกัน และที่ทำมาจากเหล็ก

บรรจุภัณฑ์ที่ทำจากอลูมิเนียม

กระป๋องเครื่องดื่ม (Beverage Can)

ซึ่งส่วนใหญ่เป็น 2 ชิ้น (2 Piece Can)

สำหรับบรรจุน้ำอัดลมและเบียร์

กระป๋องฉีดพ่น (Aerosol)

สำหรับบรรจุสเปรย์ฉีดผมหรือเครื่องสำอางต่างๆ

หลอดบีบ (Tube) สำหรับสินค้าประเภทยาสีฟันหรือยา

ถุงอลูมิเนียม ส่วนใหญ่ใช้บรรจุกาแฟเม็ด

บรรจุภัณฑ์ที่ทำจากเหล็ก

เหล็กเคลือบดีบุก (Tinplate)

เป็นแผ่นเหล็กดำที่นำมาเคลือบผิวหน้าเดียวหรือทั้งสองหน้าด้วยดีบุก

เหล็กไม่เคลือบดีบุก (Tin Free Steel , TFS)

เป็นแผ่นเหล็กดำที่เคลือบด้วย Chromium เพื่อป้องกันการกัดกร่อน

และเพิ่มประสิทธิภาพในการเกาะติดของแลกเกอร์ (สารเคลือบผิว)

เมื่อนำไปบรรจุอาหารและเครื่องดื่ม

ข้อดี-ข้อเสียของกระป๋องอลูมิเนียม

เรื่องน่ารู้ของอาหารกระป๋อง... วิธีการสังเกตเลือกซื้ออาหารกระป๋องที่ดี

ลักษณะภายนอก

- ฉลากต้องครบถ้วน
- ภาชนะต้องไม่บุบหรือวมไม่เป็นสนิม

ลักษณะภายใน

- ขณะเปิดควรมีลมูดูดเข้า แทนจะมีลมดันออก
- สี กลิ่น รส ต้องเป็นธรรมชาติ ไม่เปลี่ยนแปลง
- ผิวด้านในควรเรียบ ไม่มีรอยเส้นหรือสนิม
- ถ้าอาหารที่ใส่มีความเป็นกรดสูง ควรมีการเคลือบแลคเกอร์

การบริโภค

- หากต้องการอุ่นก่อนบริโภค ควรเทใส่ภาชนะอื่นก่อน
- เมื่อเปิดแล้วทานไม่หมด ควรถ่ายลงในภาชนะอื่นที่มีฝาปิด
- ไม่ควรเก็บไว้นานเกินไป
- ควรเก็บในที่แห้ง ไม่ชื้น ไม่ถูกแสงแดด เก็บให้สูงจากพื้น เพื่อป้องกันสัตว์

✓ ข้อดี

- ป้องกันการเกิด Oxidation จากแสงและออกซิเจนได้ 100%
- น้ำหนักเบา ไม่แตกง่าย สะดวกในการพกพา
- ทำให้เย็นได้เร็ว และเก็บความเย็นได้นาน
- สามารถ recycle ได้ 100%
- มีความหลากหลายในขนาด รูปร่าง
- ช่วยโฆษณาข้อความ หรือภาพของสินค้าบน shelf ที่ดี

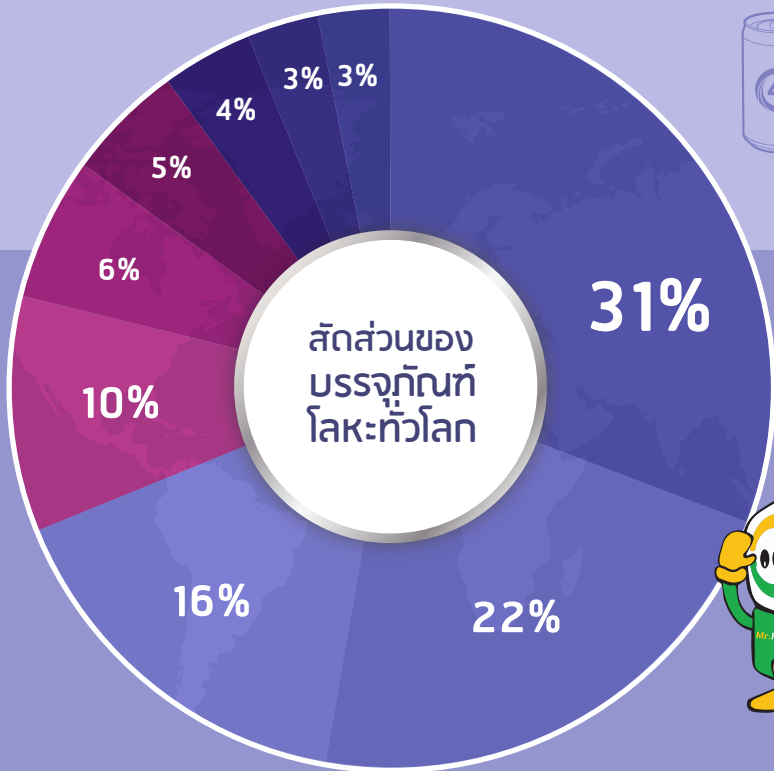
✗ ข้อเสีย

- ใช้เครื่องจักร และเทคโนโลยีในการผลิตที่มีราคาสูง
- ต้องผลิตครั้งละจำนวนมาก
- มีขั้นตอนการบรรจุ และการฆ่าเชื้อที่เฉพาะสำหรับแต่ละผลิตภัณฑ์

กระป๋องเกิดมาเพื่อใคร

สัดส่วนของบรรจุกินท์โลกะทั่วโลก

อาหารทะเล
31%

เครื่องดื่ม
22%

ผักผลไม้
16%

นม
10%

ฝาจับและเกลียว
6%

กระป๋องทั่วไป
5%

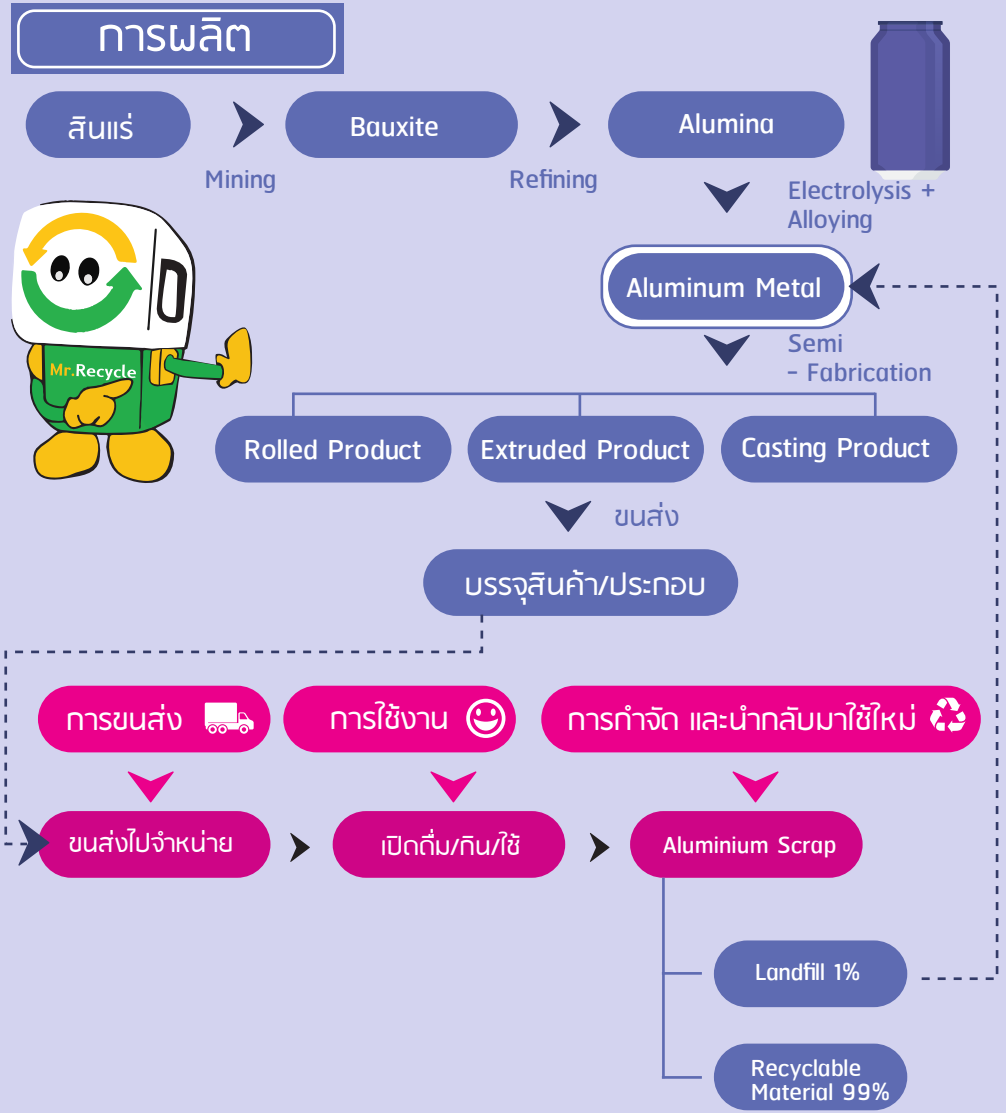
แอร์ซอลและหลอด
4%

บีบ
3%

อื่นๆ
3%

วงจรชีวิตของกระป๋อง

กระป๋องกับ 3R

REDUCE

ลดการใช้

เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ (ในกระป๋อง)

ที่เน้นการลดใช้วัตถุดิบต่อหน่วย เช่น เลือกสินค้าขนาดใหญ่ แทนขนาดเล็กหลาย ๆ ชิ้น หรือขนาดกระป๋องที่มีขนาดเต็มแต่บางลง

REUSE

ใช้ซ้ำ

นำกระป๋องใช้แล้วมาใช้ซ้ำ

ในรูปแบบต่างๆ อาทิ ใช้แทนกระถางต้นไม้ ใช้แทนที่ใส่ดินสอ ปากกา ใช้แทนกระบวยตักน้ำ เป็นต้น

RECYCLE

นำกลับมาใช้ใหม่

คัดแยกกระป๋องออกเป็น

กระป๋องอลูมิเนียมและกระป๋องเหล็ก เพื่อส่งต่อเข้าถังรับซื้อของเก่า หรือโรงงานรีไซเคิล (สามารถลดพื้นที่จัดเก็บด้วยการบีบให้แบน) และสามารถบริจาคให้กับคนยากไร้ หรือหน่วยงานที่ทำงานด้านกิจกรรมชาตียม

กระป๋องเก็บอย่างไรให้ถูกวิธี

วิธีการแยกประเภทมี 2 วิธี

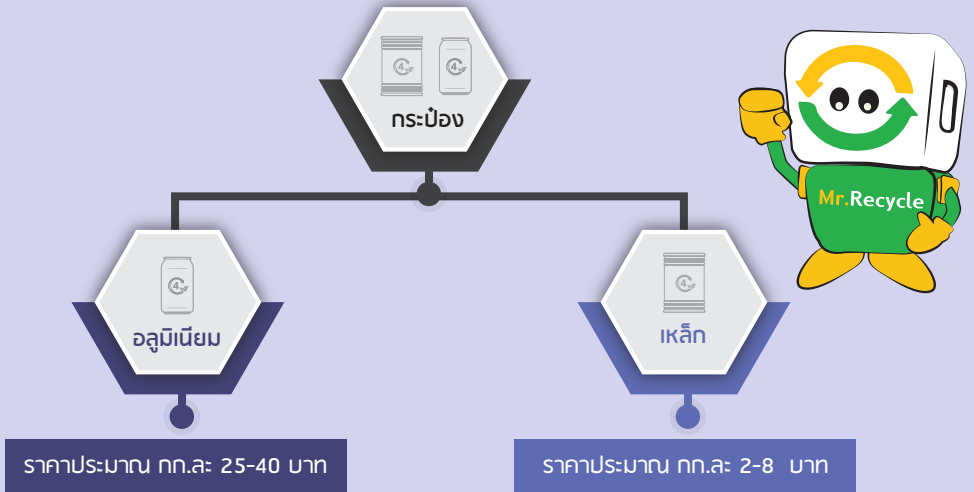

ให้แยกกระป๋องเหล็กและอลูมิเนียม ออกจากกัน โดยใช้แม่เหล็กดูด

สังเกตกันกระป๋อง ถ้าว่าเป็นหลุม คือ อลูมิเนียม

วิธีการเก็บรวบรวมกระป๋อง

เทคนิคการรวบรวมแบบประหยัดพื้นที่

ลดขนาดของกระป๋อง ด้วยการบีบอัดให้แบน

ถ้ามีเศษอาหารหรือเครื่องดื่มเต็มเหลือ ติดอยู่กลิ้งน้ำทิ้งเล็กน้อยและตากให้แห้ง จะช่วยให้เก็บได้นานขึ้น

ใส่ถุงหรือกล่องให้เรียบร้อย รอจำหน่ายหรือบริจาค

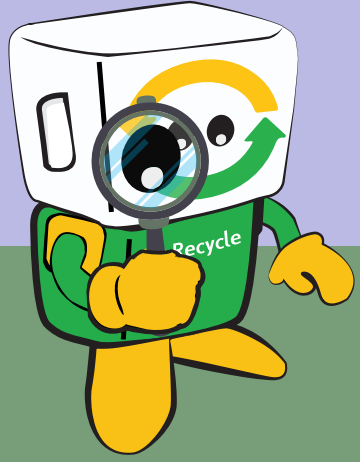
การกลับมาของกระป๋อง

กระป๋องใช้แล้ว
(ตายแล้ว)

กระป๋องมีอีก

รีไซเคิล

กระป๋องใบใหม่

ที่หนีบกระถาง
/ กรรไกร
/ วงกบประตู

กระบ๊องกับพลังงาน

เรื่องน่ารู้ของกระบ๊องกับพลังงาน

การผลิตกระบ๊องอลูมิเนียมใหม่ 1 กระบ๊อง
ใช้พลังงานเท่ากับ การหลอมกระบ๊องอลูมิเนียม
จากกระบ๊องใช้แล้ว 20 ใบ

การประหยัดพลังงาน
จากการนำบรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้วมาแปรรูป

เหล็ก	76.8 %
อลูมิเนียม	94.0 %

รีไซเคิลกระบ๊อง 1 ใบ
ลดการใช้พลังงาน เท่ากับ
การเปิดทีวีนาน 3 ชั่วโมง

=

3 ชั่วโมง

กระบ่อกับสัองแวกล่อม

เร่องน่ารู้ของ กระบ่อกับ สัองแวกล่อม

1 ปี

ของการรีไซเคิลกระบ่อกับอูลุมเน่ยม จะลดพ้ันที่ฝ่องกลบขะได้กัอง **500 ตัน**

1 ตัน

ของกระบ่อกับเหล่อกับใช้แล้วเมื่อน่ามารีไซเคิลจะลด การใช้แร่เหล่อกับ 1.5 ตัน ถ่านห้ิน 0.5 ตันและน้้า 40%

99%

ของกระบ่อกับอูลุมเน่ยมในประเทศไทย จะถูกน่ากลับมารีไซเคิล

1 ปอนต์

ของอูลุมเน่ยม เมื่อ 20 ปีก่อนผลัิการกระบ่อกับ ได้ 20 ใบ **แต่บ้จข้มนได้ 30 ใบ**

75 %

ของพลังงานในการผลัิการกระบ่อกับเหล่อกับ 1 ใบ จะลดลงหากเราใช้กระบ่อกับเหล่อกับใช้แล้วเป็น วัตตุุ์บ้แทนเหล่อกับกลับร้สุทู้

95%

ของกัาขเร่องการจกที่เกดจกการผลัิการ กระบ่อกับอูลุมเน่ยมจะลดลงหากผลัิการกระบ่อกับจาก **วัตตุุ์บ้รีไซเคิล**

เรื่องน่ารู้ของกระป๋อง

วิธีการสังเกตเลือกซื้ออาหารกระป๋องที่ดี

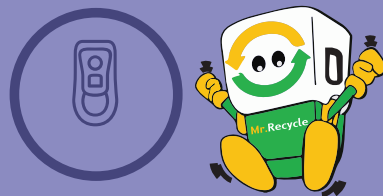
ลักษณะภายนอก

ฉลากต้องครบถ้วน
ภาชนะต้องไม่บุบหรือบวม ไม่เป็นสนิม

ลักษณะภายใน

ขณะเปิดควรมีสลมดูดูเข้า แทนจะมีลมดันออก
สี กลิ่น รส ต้องเป็นธรรมชาติ ไม่เปลี่ยนแปลง
ผิวด้านในควรเรียบ ไม่มีรอยเส้นหรือสนิม
ถ้าอาหารที่ใส่มีความเป็นกรดสูง ควรมีการ
เคลือบแลกเกอร์

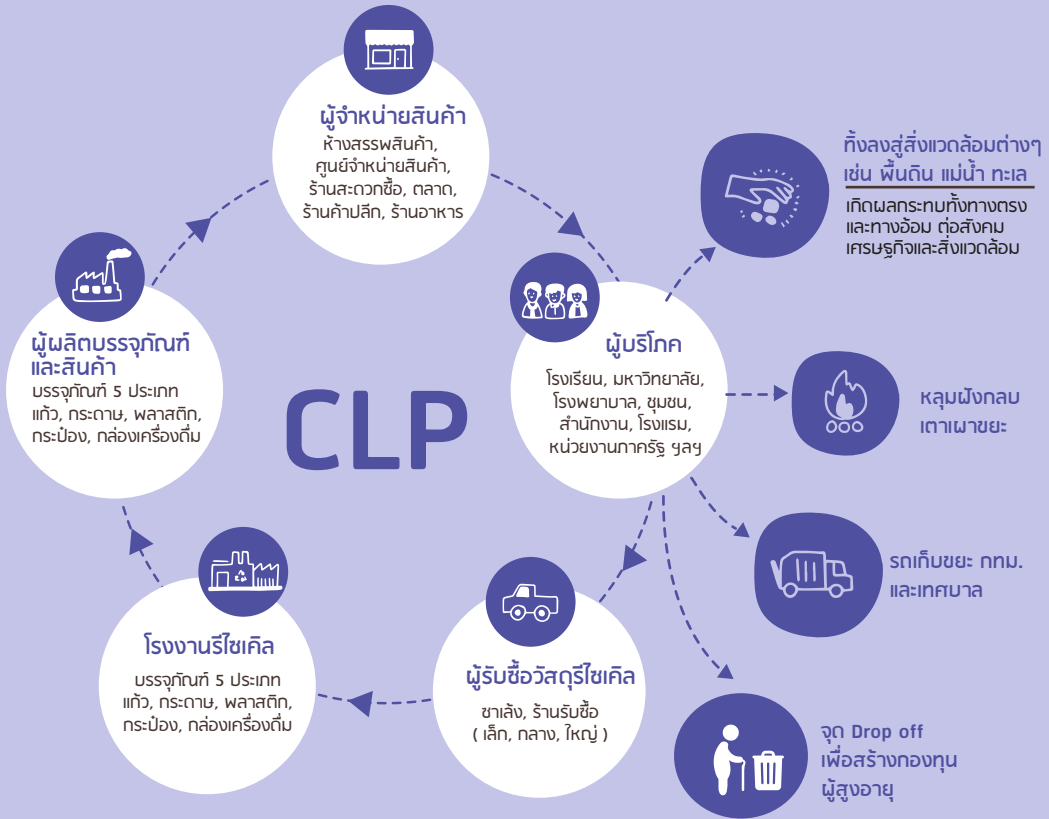
การบริโภค

หากต้องการอุ่นก่อนบริโภค ควรเทใส่
ภาชนะอื่นก่อน
เมื่อเปิดแล้วทานไม่หมด ควรถ่ายลงใน
ภาชนะอื่นที่มีฝาปิด
ไม่ควรเก็บไว้นานเกินไป
ควรเก็บในที่แห้ง ไม่ชื้น ไม่ถูกแสงแดด
เก็บให้สูงจากพื้น เพื่อป้องกันสัตว์

แนวคิดสังคมแห่งการบริโภคอย่างยั่งยืน หรือ CLOSED LOOP PACKAGING (CLP)

มุ่งเน้นให้เกิดการจัดการบรรจุกินท์ตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง ด้วยการเชื่อมโยงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตลอดทั้งวงจร ให้มีส่วนร่วมในการส่งต่อบรรจุกินท์เข้าสู่กระบวนการใช้ซ้ำ หรือนำกลับมาใช้ใหม่ ภายใต้แนวคิด “บรรจุกินท์ที่เป็นวัฏศุนย์”

เมื่อประเทศไทย กำลังก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ การปรับตัวและหาทางออกให้คนกลุ่มนี้ จึงมีความสำคัญมาก กิจกรรมการคิดแยก เช่น ตลาดนิครีไซเคิล จุดรับบริจาคบรรจุกินท์ที่ใช้แล้ว อาจเป็นทางเลือกหนึ่งที่ดีในการ โดยกลุ่มผู้สูงอายุ โดยรายได้ที่เกิดขึ้นนำมาจัดตั้งกองทุนเพื่อสร้างเป็นรายได้และสวัสดิการให้กับสมาชิก ควบคู่ไปกับการสร้างสังคมแห่งการบริโภคอย่างยั่งยืน

ผู้สนับสนุน

Good Food, Good Life

เรื่องเล่าจากบรรจุภัณฑ์ ตอน กระป๋อง

